

Cuprins

Prefață	7
26 DE TESTE PENTRU CUNOAȘTEREA CELUI ALT	
Altul : de ce să-l cunoaștem ?	13
1. Ce denotă corpul ?	14
2. Ce trădează figura ?	34
3. Vocațiile și interesele	54
4. Chestionarul lui Gaston Berger	61
5. Figurile enigmatice	74
6. Copiii preșcolari supradotați	95
Relațiile interpersonale	99
7. Relațiile interpersonale : le-ați umanizat ?	100
8. Moralitate și ipocrizie în relațiile interpersonale	103
9. Complementaritatea în relațiile interpersonale	107
Altul – un partener ?	110
10. Știți să vorbiți la telefon ?	111
11. Ce fel de parteneră afectivă sînteți ?	115
12. Acceptarea celorlalți	120
13. Ostilitatea	123
Manipulat sau manipulator ?	129
14. Știți să evaluați ?	130
15. Cît de influențabil sînteți ?	134
16. Adaptabilitatea	136
17. Sînteți o persoană machiavelică ?	138
18. Ce fel de ambiție aveți ?	140
19. Dezirabilitatea socială	143
20. Potențialul de lider	1487

Eu... dar și ceilalți	150
21. Autoaprecierea imaginii de sine	151
22. Ce rol jucați în grup?	154
23. Aveți o psihologie de învingător?	157
24. Încrederea în tine însuși	162
25. Aveți încredere în forțele proprii?	164
26. Aveți motivație pentru succes?	167

Vocațiile și interesele

„René Lacoste nu prea avea talent pentru tenis, după cîte spunea singur. Dar a decis că va deveni campion. În fiecare zi, el își studia îndelung gesturile în fața oglinzii; pe teren, repeta chiar de o sută de ori aceeași lovitură, pentru a ajunge la un automatism perfect; punea o batistă în unghiul terenului și se străduia să o atingă sistematic cu mingea albă; a inventat o mașină care arunca mingi în locul și în cadența dorită, pentru a se obișnui să lanseze în orice condiții; ținea scrupulos jurnalul progreselor sale, al motivelor pentru care a învins, al rațiunilor pentru care a pierdut. Lacoste a cîștigat cîțiva ani mai tîrziu prestigiosul turneu de la Wimbledon”¹. După cum arată acest extras biografic, aptitudinile nu sînt decît o parte a personalității. Interesul acordat de campion acestei realități poate deveni un factor de reușită la fel de important, chiar mai important decît înzestrarea sa naturală.

Ce este interesul ?

Conform definiției lui Claparède², interesul este un factor fundamental care îi permite individului să-și dezvolte cu adevărat aptitudinile. Importanța acestui factor a fost subliniată mai întîi pentru educația și învățămîntul școlar de către filozofi (Rousseau, Dewey) și pedagogi (Freinet, Montessori, Decroly)³.

Care este locul acestui factor, inerent personalității noastre, printre celelalte componente: nivel intelectual, aptitudini fizice, tip de caracter? Chestionarele asupra interesului, elaborate de Strong și de Kuder în Statele Unite, apoi de către psihologii din toate țările, au permis demonstrarea faptului că acest loc este important. Alături de exemple strălucite de reușită grație acordului între aptitudinile și interesele unui subiect, figurează numeroase exemple în care aptitudinile și interesele diferă. Cazul cel mai celebru este, probabil, cel al lui Demostene, om politic atenian care a trăit între 384 și 322 î.e.n.: „Acest prinț al cuvîntului nu părea destinat de natură să lupte la tribună și a trebuit să ducă împotriva sa o bătălie îndîrjită pentru a-și forma vocea, a-și întări pieptul, a-și corecta gesturile. El declama texte lungi cu gura plină de pietricele; mergea pe malul mării să se înfrunte în declamare cu mugetul valurilor, pentru a se obișnui, după cum spunea, cu furtunile din adunările populare. Alteori, se înconjura de săbii pentru a-și corecta anumite mișcări nesupravegheate ale corpului. Copia pasaje din Tucidide de opt ori la rînd, declamînd fără încetare, meditînd, scriind”⁴.

1. M. Gauquelin „Qu'est-ce qui fait gagner les champions?”, în *Psychologie*, 18, 27, 1971.
2. Psiholog și pedagog elvețian, Claparède este fondatorul Institutului Jean-Jacques Rousseau de la Geneva, căruia Jean Piaget i-a succedat ca director, realizîndu-și lucrările binecunoscute asupra inteligenței la copil.
3. A se vedea în acest sens D.E. Super, *La Psychologie des intérêts*, Paris, PUF, 1964.
4. C. și P. Augé, *Nouveau Petit Larousse illustré*, Paris, Librairie Larousse, 1949.

Demostene nu fusese dăruit de natură cu aptitudini speciale, dar o înclinație irezistibilă către arta oratorică i-a permis să depășească dificultățile printr-o muncă asiduă. Deși aparține unui trecut îndepărtat, acest exemplu nu sună ca o legendă, ci ca o realitate valabilă și astăzi.

De unde vin interesele ?

Conform lucrărilor cercetătorilor¹, interesele presupun o dimensiune ereditară, o parte de influență familială, fiind legate de sexul indivizilor, de nivelul socio-economic, de aprobarea celorlalți, de experiențele din copilărie, dar nu de diferențele culturale din interiorul aceleiași țări, și nici de experiențele de la sfârșitul adolescenței sau de la vârsta adultă². Într-adevăr, interesele încep să se cristalizeze către vârsta de 14 sau 15 ani, adică la începutul adolescenței. Ele sînt, într-un fel, rezultatul experiențelor de explorare a sinelui realizate de copil. Uneori precoce, alteori tardivă, această sinteză îi dă tînărului posibilitatea să traspună, în termeni de activitate eficace, de orientare către o profesiune care îl va transforma într-un adult autonom, o întreagă gamă de roluri sociale și profesionale pe care le-a putut observa la persoanele din anturajul său.

La ce servesc ?

Dacă există o corelație pozitivă între inteligența și reușita școlară, o corelație și mai puternică există între interes și reușita profesională. Un studiu al lui Clark ilustrează acest lucru³. Acest psiholog se ocupa de tinerii repartizați de marina americană în școlile tehnice. Voind doar voluntari, marina recruta de preferință printre noii înrolați în serviciul militar obligatoriu pe cei care își exprimau dorința expresă de a face parte din marină. Studiind interesele astfel manifestate, Clark a demonstrat că folosirea coeficienților de corelație permite un pronostic mai bun asupra reușitei noilor recruți decît, de exemplu, nota lor la inteligență.

Corelații între reușită și capacitatea intelectuală sau interesul tinerilor
în curs de formare tehnică la marină

	Inteligență	Interes
Tehnicienii în electronică	0,19	0,30
Mecanic de aviație	0,24	0,31

Examinînd apariția intereselor specifice la studenți, diferiți autori s-au aplecat asupra interacțiunii între aceste interese și personalitatea indivizilor. Astfel, J. Darley constată că studenții cu interese comerciale sînt, în același timp, cel mai bine adaptați în relația cu celălalt, spre deosebire de studenții care manifestă interese literare și au relațiile familiale cel mai puțin satisfăcătoare⁴. Berdie, apoi Tyler, au

1. O vastă bibliografie poate fi găsită la sfârșitul lucrării lui Super citată mai sus.

2. Donald E. Super, *La Psychologie des intérêts*, Paris, PUF, 1964.

3. K.E. Clark, *Vocational Interest of Non Professional Men*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1961.

4. J.G. Darley, *Clinical Aspect and Interpretation of the Strong Vocational Interest Blank*, New York, Psychological Corp., 1941 ; J.G. Darley și Th. Hagenah, *Vocational Interest Measurement*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1955.

descoperit că elevii interesați de științele sociale fac dovada unei mai bune adaptări decât elevii care doresc să facă studii de inginerie¹. Carnes descoperă că bolnavii mintal sînt extremiști în interesele lor – fie prea puternice, fie refuzate – realizîndu-le totuși în mod dispersat, inconsistent². Astfel, capacitatea de orientare consecventă către un interes determinat ține de o personalitate adultă, maturizată.

Interesul este deci un aspect al caracterului sau al personalității ce trebuie cunoscut, atît în propriul caz, cît și pentru ceilalți. El contează în bună măsură în alegerea studiilor și a profesiei unui individ și joacă de asemenea un rol important în înțelegerea între soți, între părinți și copii, între prieteni. Problemele ce pot fi întîlnite în aceste domenii necesită conștientizarea importanței intereselor. Chestionarul următor ar trebui să faciliteze reflecția asupra acestui subiect. El a fost conceput după lucrările lui Stern asupra intereselor vocaționale, în tradiția chestionarelor caracteriale ale lui Bernreuter, Cattell, Berger, Eysenck³.

El comportă serii de patru termeni corespunzînd unor activități variate. În fiecare serie, individul trebuie să noteze activitatea care i-ar plăcea cel mai mult sau, dacă nici una din ele nu îl atrage, pe cea care i-ar dispăcea cel mai puțin.

Chestionarul nu comportă răspunsuri „bune” sau „rele”; toate răspunsurile sînt bune dacă subiectul răspunde sincer.

Chestionar de interese

Fiecare rînd al acestui chestionar vă propune patru activități. În fiecare serie, marcați căsuța corespunzătoare activității alese. Răspundeți fără a ține seama de aptitudinile sau studiile necesare. Țineți cont doar de gusturile dumneavoastră personale. Dacă nici o activitate nu vă place, alegeți-o pe cea care vă displace cel mai puțin. Este inutil să reflectați îndelung. Dați primul răspuns care vă vine în minte.

Analiza rezultatelor chestionarului de interese

Vom studia acum activitățile alese. Ele se împart în patru tipuri de orientare posibile⁴:

1. Orientare cu tendință intelectualizată, minuțioasă, introvertită.
2. Orientare cu tendință energetică, gustul riscului și al efortului fizic.
3. Orientare cu tendință autoritară, exhibiționistă, gustul propriei puneri în valoare.
4. Orientare cu tendință sociabilă, amicală, gustul confortului și al schimburilor cu ceilalți.

1. R.F. Berdie, *Aptitude achievement, interest and personality tests: a longitudinal comparison*, in „Journal of Applied Psychology”, 1955, 39, 103-114; L.E. Tyler „The development of interest”, in Layton, *The Strong Vocational Interest Blank. Research and Uses*, Minneapolis, University of Minnesota Press, 1960.

2. G.D. Carnes, *Vocational Interest. Characteristics of Abnormal Personalities*, comunicare prezentată la reuniunea din 1961 a American Psychological Association.

3. Teste și manuale de redactare publicate la editura Centrului de psihologie aplicată din Paris.

4. În privința acestor patru tipuri de interese, cf. M. Gauquelin, *La Cosmopsychologie*, Paris, Retz, 1974, pp. 70-170.

Coloana a	Coloana b	Coloana c	Coloana d
1 ☐ Actor	☐ Consilier municipal	☐ Savant	☐ Aviator
2 ☐ Biolog	☐ Explorator	☐ Organizator-consilier	☐ Însărcinat cu probleme sociale
3 ☐ Corespondent de război	☐ Bibliotecar	☐ Şeful unei agenţii de publicitate	☐ Conferenţiar literar
4 ☐ Avocat	☐ Astronom	☐ Chirurg	☐ Interpret
5 ☐ Chimist	☐ Paraşutist	☐ Poet	☐ Comandant de navă
6 ☐ Reprezentant	☐ Gravor	☐ Autor de şansonete	☐ Sportiv profesionist
7 ☐ Grefier	☐ Comerciant	☐ Alpinist	☐ Şeful personalului de deservire
8 ☐ Agent de asigurări	☐ Recepţionar	☐ Luptător	☐ Casier la bancă
9 ☐ Ştiinţele naturii	☐ Limbi străine	☐ Politică	☐ Arta războiului
10 ☐ Exersarea unui sport	☐ A asista la un spectacol	☐ A regiza un spectacol	☐ Realizarea unei colecţii
11 ☐ Muncă de organizare	☐ Muncă presupunând deplasări şi un anume risc	☐ Muncă necesitând minuţiozitate	☐ Muncă necesitând contacte sociale frecvente
12 ☐ A primi prieteni acasă	☐ A participa la o serată de gală	☐ A adnota o lucrare ştiinţifică	☐ A conduce o maşină de curse
13 ☐ Şah	☐ A vorbi în public	☐ Vinătoare de fiare sălbatice	☐ Reuniune de bridge
14 ☐ A fi vesel	☐ A fi activ	☐ A fi important	☐ A fi perseverent
15 ☐ A fi un erou	☐ A fi conciliant	☐ A fi econom	☐ A face avere
16 ☐ Cuvier	☐ Foch	☐ Ludovic al XIV-lea	☐ Regele Dagobert
17 ☐ La Fontaine	☐ Richelieu	☐ Henric al IV-lea	☐ Turenne
18 ☐ Gambetta	☐ Rockefeller	☐ Buffon	☐ Cristofor Columb
19 ☐ Napoleon	☐ Mareşalul Leclerc	☐ Copernic	☐ Lamartine
20 ☐ Alceste	☐ Cidul	☐ Figaro	☐ Don Juan

Cu ajutorul tabelului alăturat, de analiză a rezultatelor, puteţi afla care este orientarea răspunsurilor subiectului. Este suficient să înconjuraţi în coloanele I, II, III şi IV din tabel litera corespunzătoare activităţii alese de către acesta. De exemplu, dacă pentru seria 1 a chestionarului subiectul a ales coloana c (Savant), veţi încercui în tabel litera c a primei serii (coloana I). O dată reperate cele 20 de răspunsuri ale subiectului, veţi avea un anume număr de răspunsuri în coloana I, altele în coloana II, III şi IV. Număraţi răspunsurile din fiecare coloană.

În ce coloană a ales subiectul cel mai mare număr de termeni ?

În coloana .....

	I	II	III	IV
1	c	d	a	b
2	a	b	c	d
3	b	a	c	d
4	b	c	a	d
5	a	b	d	c
6	b	d	a	c
7	a	c	b	d
8	d	c	a	b
9	a	d	c	b
10	d	a	c	b
11	c	b	a	d
12	c	d	b	a
13	a	c	b	d
14	d	b	c	a
15	c	a	d	d
16	a	b	c	b
17	b	d	c	a
18	c	d	b	a
19	c	b	a	d
20	a	b	d	c
Total				

Care sînt cele două coloane care conțin cel mai mare număr de termeni ?

Coloanele ..... și .....

Notați coloanele care au frecvențe aproape egale :

Coloanele .....

Interpretarea rezultatelor

• *Dacă cel mai mare număr de alegeri ale subiectului se situează în coloana I, el are interese dirijate mai ales către activitățile introvertite, care cer răbdare, precizie și reflecție.*

Nu se simte în largul lui în reuniunile numeroase și zgomotoase unde trebuie să-și facă loc cu coatele ca să se impună. Preferă să lucreze în calm și intimitate.

Profesiuni preferate : cercetare științifică, contabilitate.

Distracții preferate : lectură, jocuri de societate ce necesită perseverență și concentrarea, bricolajul minuțios și bine făcut, întâlnirile regulate și fixate dinainte cu câțiva prieteni intimi.

• *Dacă cel mai mare număr de alegeri ale subiectului se situează în coloana II, el este interesat mai ales de activitățile energice, în care gustul riscului, rapiditatea deciziei, efortul fizic sînt esențiale. Se adaptează cu greu activităților de birou, în care trebuie să stai multă vreme nemișcat și închis în fața unor sarcini minuțioase. Diplomația nu este punctul lui forte, pentru că îi place să spună lucrurilor pe nume și să nu-și ascundă opiniile. Lucrează cu plăcere afară, în aer liber, chiar dacă aceasta atrage după sine un disconfort.*

Profesii preferate : călătoriile de explorare, arta militară, organizarea întreprinderilor necesitînd mai degrabă fermitate și energie decît subtilitate.

Distracții favorite : sport, condusul mașinii, campingul, călătorii în țări îndepărtate, ieșiri neprevăzute, activități în aer liber.

• *Dacă cel mai mare număr de alegeri ale subiectului se situează în coloana a III-a, el are mai ales interese dirijate către activitățile care îi permit să se impună în fața celorlalți, adică în care contează prestigiul și autoritatea. Sarcinile delicate, minuțioase nu îi convin. Caută societatea, care îi este chiar necesară pentru a-și elibera potențialul de energie. Dar nu se simte în largul lui decît dacă joacă un rol dominant.*

Profesiunile preferate : carierele comerciale, politice sau militare, pentru autoritatea lor, sau carierele teatrale, pentru prestigiul pe care îl conferă.

Distracțiile preferate : teatru, dineuri de gală, serate mondene.

• *Dacă cel mai mare număr de alegeri ale subiectului se situează în coloana a IV-a, acesta are interese dirijate mai ales către activitățile presupunînd relații umane, adică în care contactele sociale, comunicarea între indivizi joacă un rol determinant. Singurătatea este apăsătoare pentru el. Preferă o anume dezordine, legată de numărul mare de persoane ce defilează la el acasă. Nu este foarte punctual în orele impuse.*

Profesiunile preferate : literatură (scriitor, poet), cariere în diplomație, activități sociale.

Distrații favorite : întâlniri nepretențioase cu prietenii, seri în familie în fața televizorului, plimbări la țară.

Cazul intereselor compozite

Bineînțeles, interesele unui individ nu sînt întotdeauna univoce, el poate fi atras de mai multe vocații laolaltă. Răspunsurile sale sînt mai numeroase în două coloane diferite ale tabelului de analiză a rezultatelor.

Într-un asemenea caz, va trebui să ținem cont în înțelegerea firii subiectului de două coloane o dată, cu interpretarea lor corespunzătoare. Se poate întîmpla ca trei coloane să fie egale. Iată cum pot fi interpretate aceste cazuri complexe.

• *Alegeri frecvente ale subiecților în coloanele I și II*

Preferința subiectului pentru activitățile calme și minuțioase se conjugă cu gustul pentru deciziile rapide și soluțiile energice. Lipsa de atracție pentru contactele sociale este asociată cu plăcerea de a spune lucrurilor pe nume, ceea ce îl face puțin cam tranșant în relațiile cu ceilalți. Dar această aparentă nedelicatețe ascunde în general o mare bunătate, o înaltă probitate intelectuală, foarte apreciate de persoanele care îl cunosc bine.

Profesiunile pe care le preferă sînt cele care necesită în același timp precizie și bun simț practic, mai ales carierele medicale și tehnice.

Distrațiile sale favorite îmbină în mod variat distrațiile menționate în coloanele I și II.

• *Alegeri frecvente ale subiectului în coloanele II și III*

Gustul riscului, rapiditatea de decizie a subiectului se combină cu gustul său pentru prestigiu și pentru autoritate, ceea ce îi conferă calități deosebit de marcate de șef și de organizator.

Profesiunile pe care le preferă sînt fondarea, organizarea, dirijarea unei întreprinderi; cariere în marină sau armată.

Distrațiile sale preferate sînt combinații diverse ale distrațiilor menționate în coloanele II și III.

• *Alegeri ale subiectului frecvente în coloanele III și IV*

Atracția subiectului pentru prestigiu și autoritate este dublată de gustul pentru contactele sociale. Este în largul său mai ales în „lume”, îi place să adere la societăți, cluburi, asociații, să frecventeze saloane. Știe să vorbească în public, să participe la demonstrații și să le conducă.

• *Alegeri frecvente ale subiectului în coloanele I și III, sau în coloanele I și IV, sau în coloanele II și IV, sau alegeri frecvente în trei coloane diferite.*

Aceste cazuri, mai rare, corespund unor personalități complexe, ale căror interese sînt orientate în mod egal către activitățile introvertite (alegeri în primele coloane)